

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਏਡੀ ਕੋਸ਼ਲ ਜੇ.

ਨੰਦ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1965 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ, 169-

ਦਸੰਬਰ 18, 1970।

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1948 ਦਾ ਐਲ) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਬੀਬੀ)—ਮੰਦਰ—ਕੀ 'ਸਾਂਝੇ ਮਕਸਦ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ "ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ "ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਆਮ ਉਦੇਸ਼" ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ ੩)

ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਏ. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਮੰਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਮ.ਐਮ.

ਪੀ ਐਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ 5 ਲਈ।

ਜੀ, ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਫੋਬ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ।

ਨੰਦ ਰਾਮ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਕੋਸ਼ਲ, ਜੇ.)

ਨਿਰਣਾ

ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨੂਵੰਤਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਹੁਣ ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ) ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ) ਜੋ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਦਾ

ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਮ. ਪੁੰਡੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਿਆ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਵਿਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1948) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਆਮ ਉਦੇਸ਼" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਉਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ :

(a) * * * * ,

(b) * * 7 * *

(bb) 'ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼' ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਲੋੜ, ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: -

(i) * * * *

(ii) * * * *

(iii) * * * *
* * *

ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ; ਅਤੇ

(iv) * * *

ਪੁੰਡੀ ' ਕਿ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹੈ', ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ IILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਇੱਕ "ਆਮ ਉਦੇਸ਼" ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

■ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ (bb) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼" ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਣੇਹੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ

ਮੰਦਰ ਨੂੰ 'ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ ■ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ "ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ - ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਆਮ ਉਦੇਸ਼" ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਆਰਡੀ ਨਾਰੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ "ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁ. 100. ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਡੀ.ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ ਜੇ.ਜੇ.

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ
ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪਟਿਆਲਾ, - ਬਿਨੈਕਾਰ।

~

ਬਨਾਮ

ਹੰਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1965 ਦਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. 561

ਦਸੰਬਰ 21, 1970।

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI)— ਧਾਰਾ 25(4)- 1932 ਵਿਚ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ— ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ—ਭਾਗੀਦਾਰ - ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਸਿਰਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—ਅਜਿਹੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ—ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1956-57 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 25(4) ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25(4) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਵੀਂ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ